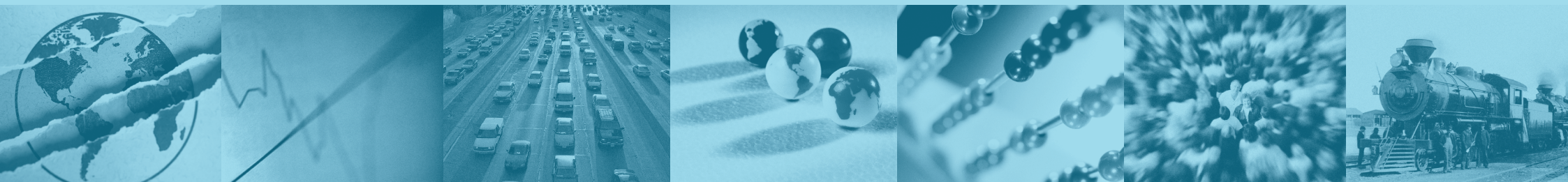

Globale waardeketens, handelsschokken en jobs. Een toepassing op Brexit

LES(S) is more: een samenvatting van Vandenbussche, H., Connell, W. and Simons, W. (2017). "Global Value Chains, Trade Shocks And Jobs: An Application to Brexit". Leuven, Discussion paper 17.13

Hylke Vandenbussche
hylke.vandenbussche@kuleuven.be

William Connell
william.connellgarcia@kuleuven.be

Wouter Simons
wouter.simons@kuleuven.be

21 september 2017

- In deze studie onderzoeken we het output- en banenverlies in België en andere EU-lidstaten in het geval van een "zachte" en "harde" Brexit.
- We houden rekening met de netwerkstructuur en berekenen zowel de directe als indirecte handelseffecten van Brexit.
- We vinden uiteenlopende verliezen over heel Europa. Het VK en Ierland worden het zwaarst getroffen. Bij een harde Brexit gaan meer dan 500 000 Britse jobs verloren.
- Voor België leidt een harde Brexit tot 42 000 verloren banen, terwijl de impact voor de EU-27 in haar geheel neerkomt op een banenverlies van meer dan 1 200 000 jobs.

- 1 Non-Tariff Barriers.
- 2 Most-Favoured Nation tarieven
- 3 Emerson et al. (2017) geeft een overzicht van de resultaten die gevonden werden in zes verschillende studies rond Brexit tot nog toe, waaronder 3 academische studies en 3 uitgevoerd door internationale instellingen.
- 4 Het VK is de vierde belangrijkste directe handelspartner voor België: het vertegenwoordigt ongeveer 8% van de rechtstreekse Belgische export van goederen. De EU-27 exporteert rechtstreeks ongeveer 2.5% van haar Bruto Nationaal Product (BNP) naar het VK. Omgekeerd exporteert het VK rechtstreeks ongeveer 7.5% van haar BNP naar de EU-27. Dit komt ongeveer overeen met 45% van haar totale export die naar de EU27 gaat.

Op 29 maart 2017 luidde het Verenigd Koninkrijk (VK) officieel de start van de Brexit-onderhandelingen in. Er bestaat echter nog veel onzekerheid over de uitkomst van de onderhandelingen die het VK met de rest van de EU-27 zal voeren. De kans is groot dat Brexit zal leiden tot een verhoging van de tarieven op invoer en tot een daling van de handel tussen beide partijen.

Economisten wijzen er eendrachtig op dat protectionisme op lange termijn geen goede zaak is. Een verhoging van de tarieven op invoer leidt tot een daling van de handel tussen het VK en het Europese vasteland, hetgeen zich vertaalt in een verlies van Britse en Europese jobs. Vooral de meest open landen in Europa met de nauwste handelsbetrekkingen met het VK, zoals België, kunnen daardoor hard getroffen worden.

In deze studie onderzoeken we het banenverlies in België en andere EU-lidstaten. We bekijken twee scenario's die momenteel de ronde doen in de literatuur: een optimistisch ("zachte" Brexit) en een pessimistisch ("harde" Brexit) scenario. We zoeken een antwoord op de vraag hoe groot de daling in export zal zijn voor elke huidige EU-lidstaat en met welk verlies in Bruto Nationaal Product (BNP) en jobs dit gepaard zal gaan.

Momenteel geldt er vrijhandel tussen alle landen van de huidige EU waarbij invoertarieven gelijk aan nul zijn. Er circuleren momenteel verschillende mogelijke scenario's voor Brexit. Wij baseren ons op een bestaande studie van Dhingra et al. (2017) die een berekening maakte van wat een "zachte" versus een "harde" Brexit zou betekenen. Een "zachte" Brexit wordt omschreven als een scenario waarbij de invoertarieven tussen het VK en de EU-27 ongewijzigd op nul blijven maar waar andere belemmeringen van niet-tarifaire aard (NTBs¹) zouden stijgen tot 2,77%, zoals momenteel het geval is voor Noorwegen.

Bij een "harde" Brexit zullen de invoertarieven tussen het VK en de rest van de EU opgetrokken worden tot op het niveau van de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Deze zogenaamde MFN-tarieven² gelden bijvoorbeeld voor de handel tussen de EU en de VS. Verder zouden onder een harde Brexit ook de niet-tarifaire belemmeringen (NTBs) stijgen tot 8,31%. Wij gebruiken deze twee scenario's als uitgangspunt voor onze studie om te berekenen hoeveel jobs en output er verloren zou gaan bij een "zachte" respectievelijk een "harde" Brexit.

Tabel 1: Brexit-scenario's uit de literatuur

Brexit-scenario	Tarieven	NTBs
	Zachte Brexit	0%
Harde Brexit	MFN tarieven	8.31%

Bron: Dhingra et al. (2017)

WAT MAAKT ONZE STUDIE ANDERS?

De meeste bestaande studies rond de impact van Brexit, baseren hun berekeningen enkel op de rechtstreekse handel met het VK³. Onze methodologie is echter fundamenteel verschillend. We tonen aan dat enkel de rechtstreekse export van goederen een belangrijke onderschatting is van de handelsactiviteit tussen beide handelspartners en dus ook een onderschatting van het aantal jobs dat potentieel verloren gaat bij een Brexit.

Onze methodologie laat toe om veel nauwkeuriger de verwevenheid tussen het VK en Europa in kaart te brengen. Niet alleen beschouwen we de "rechtstreekse" export van een land als België naar het VK⁴ maar ook de "onrechtstreekse" export. Onrechtstreekse export van België naar het VK vindt bijvoorbeeld plaats wanneer Belgisch staal naar Duitsland wordt uitgevoerd om daar in Duitse auto's verwerkt te worden die op hun beurt naar het VK uitgevoerd worden. Ook aan deze onrechtstreekse

export zijn Belgische jobs verbonden. Wanneer een Duitse autobouwer een Belgische verzekering neemt om zijn auto's naar Engeland te verschepen, is dat ook "onrechtstreeks" uitvoer van België naar het VK. Daarom moeten ook de Belgische jobs in de verzekeringssector, die zouden verloren gaan door een lagere uitvoer van Duitse wagens naar het VK na Brexit, in rekening gebracht worden bij het berekenen van de job verliezen voor België.

"Het berekenen van de binnenlandse toegevoegde waarde die vervat zit in de rechtstreekse en onrechtstreekse export, laat ons toe om veel nauwkeuriger het potentiële job- en outputverlies te berekenen."

Om het volledig aantal jobs te berekenen dat van export naar het VK afhangt, maken we gebruik van de Wereld Input Output Tabellen (WIOT). Deze database laat ons toe om de volledige netwerkstructuur en productie-waardeketens in Europa in kaart te brengen. Dit betekent dat we alle input-output linken tussen de verschillende goederen- en dienstensectoren in verschillende landen bekijken. Van elke industrie in elk EU-land weten we aan welke andere industrieën ze toelevert en welke industrieën haar bevoorraden. Hierdoor kunnen we, naast de "rechtstreekse" handel met het VK, ook de "onrechtstreekse" handel via derde landen en sectoren voor elk EU-land berekenen. Deze analyse houdt rekening met alle goederen- en dienstensectoren in de economie en geeft daarom een volledig beeld van de EU-27 en VK's onderlinge afhankelijkheid.

Een andere nieuwigheid in ons onderzoek is dat we voor het berekenen van de job- en outputverliezen enkel de toegevoegde waarde in rekening brengen die in het binnenland gecreëerd werd. De bruto

- 5 In deze studie beperken we ons tot een schatting op landniveau. Een sectorale opsplitsing van de resultaten is mogelijk maar wordt hier niet behandeld.
- 6 Emerson et al. (2017) geeft een overzicht van de resultaten in andere studies. Die vinden allemaal veel kleinere absolute verliezen van Brexit voor de EU-27 dan wat wij vinden als we de netwerkstructuur mee in rekening nemen.

exportcijfers zijn immers niet zo veelzeggend als het over jobs gaat. Enkel de binnenlandse toegevoegde waarde die vervat zit in de export van een land is van belang, omdat enkel toegevoegde waarde jobs vertegenwoordigt.

“In België zal de voedingsindustrie het hardst getroffen worden door de Brexit.”

Door het nauwkeurig in kaart brengen van de Europese productienetwerken, is onze studie een belangrijke aanvulling op eerdere studies rond Brexit. Het berekenen van de binnenlandse toegevoegde waarde die vervat zit in de rechtstreekse en onrechtstreekse export tussen Europa en het VK, laat ons toe om veel nauwkeuriger het potentiële job- en outputverlies voor elk EU-land te berekenen⁵ dan tot nog toe het geval was.

VERLIEZEN IN OUTPUT EN JOBS DOOR BREXIT

De geschatte verliezen die naar voor komen uit onze studie zijn samengevat in tabel 2 en 3. Ze tonen de verliezen door Brexit voor België, de EU-27 en het VK. Op basis van onze analyse vinden we een Belgisch banenverlies van 10 000 tot 42 000 jobs, voor een “zachte” resp. “harde” Brexit. Dit betekent een verlies van 0,58% tot 2,53% van het Belgische BNP. Rekening houdend met de netwerkstructuur van de Belgische economie blijkt dat de voedselindustrie het hardst getroffen zal worden door Brexit.

De impact voor de EU-27 in haar geheel schommelt tussen de 284 000 en 1 200 000 jobs en een daling van het BNP in de EU van 0,38% tot 1,54%.

Voor het Verenigd Koninkrijk (VK) vinden we een banenverlies van 140 000 jobs bij een zachte Brexit en 526 000 jobs bij een harde Brexit, wat overeenkomt

met een daling van het BNP in het VK van 1,21% resp. 4,47%.

Tabel 2: Banenverlies door Brexit voor België, de EU-27 en het VK

Brexit-scenario	Banenverlies		
	België	EU-27	VK
Zachte Brexit	10 000	284 000	140 000
Harde Brexit	42 000	1 200 000	526 000

Bron: Vandenbussche, H., Connell, W. and Simons, W. (2017). “Global Value Chains, Trade Shocks And Jobs: An Application to Brexit”. Leuven, Discussion paper 17.13.

Tabel 3: Outputverlies door Brexit voor België, de EU-27 en het VK

Brexit-scenario	Outputverlies (in % van het BNP)		
	België	EU-27	VK
Zachte Brexit	0,58%	0,38%	1,21%
Harde Brexit	2,35%	1,54%	4,47%

Bron: Vandenbussche, H., Connell, W. and Simons, W. (2017). “Global Value Chains, Trade Shocks And Jobs: An Application to Brexit”. Leuven, Discussion paper 17.13.

Volgens onze berekeningen is het verlies voor het VK als gevolg van Brexit duidelijk veel zwaarder dan voor de EU-lidstaten, op Ierland na. Maar ook voor het Europese continent zijn de gevolgen allesbehalve verwaarloosbaar, en in absolute cijfers zelfs groter dan voor het VK. In vergelijking met andere Brexit-studies voorspelt onze analyse voor de EU-27 veel zwaardere verliezen⁶. De reden hiervoor is dat we uitgebreid rekening houden met de netwerkstructuur van elke economie. De productienetwerken blijken sterk geïntegreerd in de EU-27, waardoor verhoogde Britse importtarieven niet alleen een impact hebben op de rechtstreekse, maar ook op de onrechtstreekse export via andere EU landen. Deze indirecte effecten worden geschat op een derde van de directe impact en dienen m.a.w. mee opgenomen te worden in een analyse van handelsschokken.

Het totale banenverlies voor de EU kunnen we ook uitsplitsen voor elke individuele EU-lidstaat,

zie tabel 4. In absolute aantallen vallen de klappen vooral bij de grote EU-27 landen, met Duitsland op kop. Als we de grootte van de EU-lidstaat in rekening nemen en kijken naar relatieve verliezen, krijgen we meer vergelijkbare cijfers over alle lidstaten heen. De landen die relatief het hardst getroffen worden door Brexit zijn Ierland, Malta, België en Nederland. Dit zijn enerzijds landen met historische banden met het VK, en anderzijds de meest open economieën in de EU.

“We vinden uiteenlopende verliezen over heel Europa. Het VK en Ierland worden het zwaarst getroffen. Bij een harde Brexit gaan meer dan 500 000 Britse jobs verloren.”

Tabel 4: Banenverlies door Brexit voor elke EU lidstaat

Land	Zachte Brexit		Harde Brexit	
	jobverlies	% van totale tewerkstelling	jobverlies	% van de totale tewerkstelling
AUT	4,120	0,10%	17,020	0,40%
BEL	10,060	0,22%	42,390	0,93%
BGR	4,020	0,12%	17,890	0,52%
CYP	350	0,10%	1,220	0,34%
CZE	11,140	0,22%	47,310	0,93%
DEU	69,060	0,16%	291,930	0,68%
DNK	4,110	0,15%	16,900	0,61%
ESP	15,840	0,09%	70,410	0,39%
EST	690	0,11%	2,710	0,45%
FIN	2,390	0,10%	9,080	0,36%
FRA	34,500	0,13%	141,320	0,52%
GRC	1,420	0,04%	5,570	0,14%
HRV	1,270	0,08%	4,970	0,32%
HUN	7,280	0,17%	30,750	0,73%
IRL	11,320	0,58%	50,330	2,59%
ITA	31,230	0,13%	139,140	0,57%
LTU	1,640	0,12%	7,430	0,56%
LUX	450	0,13%	1,630	0,46%
LVA	130	0,03%	440	0,11%
MLT	550	0,38%	1,750	1,21%
NLD	18,600	0,21%	73,200	0,84%
POL	28,420	0,18%	122,950	0,78%
PRT	6,320	0,14%	29,720	0,66%
ROU	9,390	0,11%	43,430	0,50%
SVK	4,000	0,18%	15,790	0,71%
SVN	1,030	0,11%	4,220	0,45%
SWE	5,100	0,11%	19,970	0,45%
EU-27	284,440	0,15%	1,209,470	0,62%
UK	139,860	0,45%	526,830	1,71%

REFERENTIES

- Dhingra, S., Huang, H., Ottaviano, G. I., Pessoa, J. P., Sampson, T. and Van Reenen, J. (2017), 'The costs and benefits of leaving the EU: Trade effects'.
- Emerson, M., Busse, M., Di Salvo, M., Gros, D. and Pelkmans, J. (2017), 'An assessment of the economic impact of Brexit on the EU27', Briefing Paper for the internal market and Consumer Protection Committee of the European Parliament.

Hylke Vandenbussche is gewoon hoogleraar in het Departement Economie van de KU Leuven. Ze is hoofd van de vakgroep internationale economie en doceert internationale handel.

William Connell is doctoraatsstudent internationale handel onder begeleiding van Professor Vandenbussche.

Wouter Simons is doctoraatsstudent internationale handel onder begeleiding van Professor Vandenbussche.

LES(S) staat voor “Leuvense Economische Standpunten (Short)” en vormt een aanvulling bij de gewone LES waarin stafleden van de Faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen opiniërende studies en essays publiceren. Onder de titel “Less is more” brengen we een verkorte analyse of samenvatting van een langere wetenschappelijke paper of publicatie waarin beleidsrelevante resultaten beschreven werden.

Dergelijke reeks zal uiteraard verschillende opinies en denkstromingen brengen. Leuvense Economische Standpunten vertolken alleen de visie van de auteur. Zij kunnen niet doorgaan als de visie van een instelling.

U kan een elektronische versie van de LES(S) terugvinden op de website van de faculteit: feb.kuleuven.be/les

Reacties op de Leuvense Economische Standpunten zijn altijd welkom bij economics@kuleuven.be